Ivánka Mária hazafelé tart

Ivánka Mária ugyan 1990-ben felhagyott a versenyszerű sakkozással, ám azért időről időre feltűnik. Az egykor a Petőfi Sándor Gimnáziumban érettségizett hölgy 1979 óta megszakításokkal az Egyesült Államokban él, de évente egy-két alkalommal hosszabb időre megtér az óhazába. Most éppen az Attila úton lévő lakásukban értem utol a kilencszeres magyar bajnokot, aki négy sakkolimpián ezüst-, három alkalommal pedig bronzérmet szerzett a magyar válogatott tagjaként. A 2001-ben kiadott „Ezüstvezér" című könyvével is nagy szakmai elismeréseket szerzett örökös bajnoknővel először a sakkal való megismerkedéséről beszélgettünk.

- Tízéves koromig bátyáim, Károly és Csaba társaságában a foci és a fáramászás mindennapos dolog volt számomra - emlékezett Mária. - Annál nagyobb megdöbbenést okozott, amikor egy alkalommal a Ságvári klubban sakkozó bátyáim után mentem, hogy hazahívjam őket, ám én is ottragadtam. Szerencsémre első edzőmmel, Schneider Miklóssal is „szembekerültem", aki meghívott, járjak rendszeresen, mert tehetségesnek tart. Néhány hónap múlva első versenyemen, a budapesti általános iskolások bajnokságán már első lettem. Egy életre szólóan kedvet kaptam a sakkozáshoz, amit röviddel később a Vörös Meteorban folytattam, Karakas Éva önzetlen oktatása mellett. Ő igen szerény körülményeink közepette rendszeresen ruhaneműkkel, ajándékokkal támogatott, vagy éppen kölcsönadott, hogy vehessek buszjegyet.

- Karakas Éva ez alkalommal sem tévedett, amikor Önt maga mellé vette. A következő évek versenyeredményei miként igazolták Karakas reményeit?

- Tizennégy éves koromban, 1964-ben bejutottam a magyar bajnokság döntőjébe, három évvel később pedig már holtversenyben az élen végeztem, majd a körmérkőzést is megnyertem, s egyedül lettem első. Ennek hatására 1968 januárjában megkaptam az első, felnőtt nemzetközi tornára szóló meghívást, méghozzá az akkoriban átlag emberek számára elképzelhetetlenül messze lévő Hollandiába.

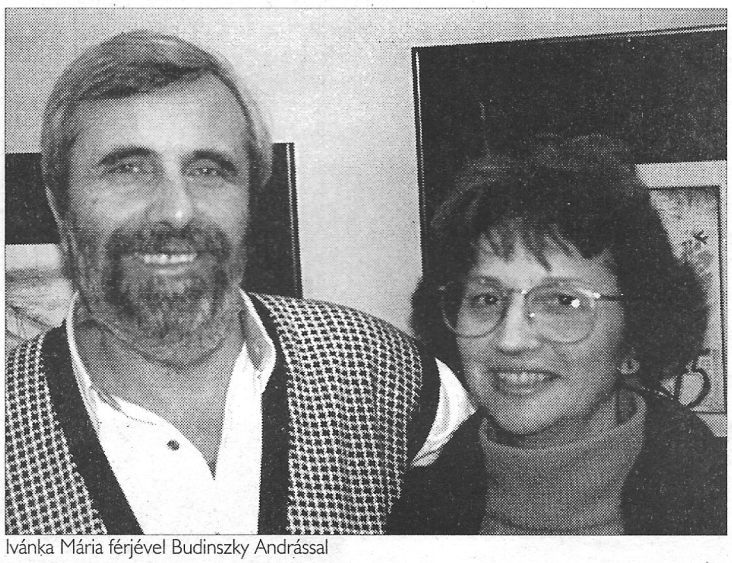
- Ezekben az években Ön még javában középiskolás volt. Miként sikerült az iskolai elfoglaltságokat és a sakkversenyeket összeegyeztetnie?

- A 3-4. osztályokat már magántanulóként végeztem, mert nem ment másként. A Petőfi Gimnáziumot olyannyira megszerettem, hogy a későbbi ingázásaink során kínosan vigyáztam arra: mindhárom fiam legalább 1-2 évet ebbe a középiskolába járjon!

- A következő, 1969-es év is bővelkedett életre szóló élményekben...

- Miután már harmadszor lettem országos felnőtt bajnok, részt vehettem életem első sakkolimpiáján, a lengyelországi Lublinban, ahol az első táblán 12 partiból szerzett nyolc pontommal járultam hozzá az olimpiai ezüstérmet jelentő második helyhez. Máig is nagy bravúrnak tartom, hogy Belgrádban, a Szovjetunió-Világválogatott mérkőzésen a különcségeiről híres, későbbi világbajnok amerikai Robert Fischertől sikerült autogramot szereznem!

- 1970-ben kezdődött életre szóló kapcsolata későbbi férjével, a szintén a Petőfiben érettségizett kiváló informatikus szakemberrel, Budinszky Andrással. A házasságukból született három fiúgyermeket mára már felnevelték.

Ivánka Mária férjével Budinszky Andrással

- Ez így túl egyszerűnek tűnik - folytatta Ivánka. - A hetvenes években ment a legjobban a sakk. 1979-ben több amerikai kalandot követően férjem ott vállalt munkát, ám 1982 júniusában úgy döntöttünk, hogy végleg visszatérünk - én a három gyerekkel így is tettem. Tanulságos események és fordulatok után végül 1985-ben „visszamenekültünk" Amerikába. Férjem ugyanis hazatérve sem itthon nem találta meg a helyét, sem pedig a németországi ingázás nem volt hosszútávon tartható. Ráadásul lehetetlen anyagi helyzetbe kerültünk. Austinban viszont csak rövid ideig kellett az olcsó diák-apartmanban laknunk, mivel férjem akkor már mint végzett matematikus-informatikus szakember helyezkedhetett el.

- Önök tehát 1985-ben Amerikába tették át a súlypontot, miközben itthon egyre nagyobb helyet követeltek maguknak a Polgár-lányok.

- Kiderült, hogy Polgár Zsuzsa édesapja nem engedi a női csapatban játszani lányát, de arról is írtak a jeles tollforgatók, hogy „Gondot okoz Ivánka Mária is". Azt pillanatok alatt elfelejtették, hogy anyagi áldozatok árán is mindig a válogatott rendelkezésére álltam! Ám miután szeptemberben a kilencedik egyéni bajnoki címemet is kiharcoltam, nehéz lett volna kihagyni engem a csapatból - hat év után Dubaiban (1986) végül újabb ezüstérmet szereztünk a sakkolimpián.

- Miután 1990-ben kedvence, Mádl Ildikó mögött második lett a bajnokságon, gyakorlatilag befejezte a sakkozást. Élete viszont azóta sem szűkölködik sikerekben.

- András fiam (30) immár végzett repülőmérnök, második gyermekét várja odakinn. Adrián (28) építészmérnök viszont itthon dolgozik, s nem is akar visszamenni Amerikába. Áron (22) komputer-szakon tanul, ugyancsak Austinban.

- Mennyiben tetszik az amerikai életmód, mi okozza ott a legnagyobb nehézséget?

- Rövid bostoni kirándulás után ismét Texasban élünk, ahol a nyarat rendkívül nehéz lenne elviselni. Ezért kétszeresen örülök az itthon töltött hónapoknak. Egyébként sok év óta tervezgetjük, hogy végleg hazatelepülünk, s felhagyunk ezzel az ingázással. Ám könnyen lehet, hogy erre még öt évet várnunk kell, amikor férjem végképp nyugdíjba mehet. Abban az esetben viszont, ha itthon kapna egyetemi oktatásra lehetőséget, előbb is jöhetnénk. A helyzet nem reménytelen...

- Beszéljünk néhány szót az amerikai sakkéletről is?

- Az ifjúsági vonal nagyon erősödik, rengeteg korosztályos versenyt rendeznek, amelyek vonzzák a fiatalokat. Bár én 1990-ben abbahagytam, 1992-ben még asztalhoz ültem Debrecenben a csapatok Európa-bajnokságán. Azóta a családi villámpartik mellett elsősorban az alkalmi szimultánok jelentik számomra a sakkélményeket.

Az Interneten persze rengeteg információt találok, amelyeket igyekszem is feldolgozni-befogadni. A sakkolimpiák idején például élőben izguljuk végig az élcsapatok rangadóinak játszmáit.

- Milyen várakozásokkal tekint az ősszel esedékes Lékó Péter - Vlagyimir Kramnyik világbajnoki párosmérkőzés elé?

- A papírforma Kramnyik mellett szól, viszont annak sokszor könnyebb a helyzete, akire nem nehezedik az esélyesség terhe. Ha Lékó az esélytelenebbnek tartott játékos nyugalmával játszik majd, semmi sem lehetetlen.

Kép és szöveg: **Jocha Károly**

Programok

Budavári Művészeti - és Folklórfesztivál

A Magyar Kultúra Alapítvány harmadik alkalommal rendezi meg augusztusban a Budavári Művészeti - és Folklórfesztivált. A rendezvénysorozat keretében a korábbi évekhez hasonlóan kiállításokat, előadásokat és népművészeti kirakodóvásárt szerveznek. A programok gerincét egy - reményeik szerint hagyományteremtő ünnepnap - a Budavári Nagyboldogasszony Ünnep adja.

Tervezett programok: *augusztus 2-31.*: Bálint Zsombor festőművész kiállítása (Erdély). *Augusztus 3-31.*: „Magyar Nagyasszonyok" címmel Józsa Judit keramikus népművész kiállítása (Erdély-Korond). *Augusztus 4-19.*: Kárász Judit tűzzománc -művész kiállítása. *Augusztus 15.*: Budavári Nagyboldogasszony Ünnep. Fellépő művészek: Mackó Mária, Molnár V. József, Sinkovits Vitai András, Varga Tibor, a Misztrál és a Kecskés együttes.

Helyszín: a Magyar Kultúra Alapítvány székháza *(Bp., I., Szentháromság tér 6.)*.